

Wymagania edukacyjne dla kl. IV

opracowane na bazie „ Wczoraj i dziś. Program do nauczania historii w klasach 4-8 szkoły podstawowej” autorstwa
Tomasza Maćkowskiego

Dział tematyczny. Osiągnięcia ucznia (wiadomości i umiejętności)	Poziomy wymagań				
	K	P	R	D	W
I . Z historią na Ty.					
- wie, czym zajmuje się historia jako nauka	+				
- wyjaśnia, kim jest historyk			+		
- odróżnia postacie historyczne od bohaterów baśniowych i legendarnych		+			
- wskazuje przebieg, przyczyny i skutki wybranych wydarzeń historycznych					+
- wie, czym są źródła historyczne, podaje ich przykłady	+				
- dokonuje podziału źródeł historycznych			+		
- kwalifikuje źródła historyczne zgodnie z podziałem na materialne (pisane, niepisane) i niematerialne		+			
- uzasadnia, dlaczego należy dbać o źródła historyczne i chronić obiekty zabytkowe				+	
- określa, czym zajmuje się archeologia			+		
- wyjaśnia znaczenie terminów: zabytek, muzeum, ród, archeolog, pamiątka rodzinna, drzewo archeologiczne		+			
- przedstawia pamiątki rodzinne i określa ich znaczenie		+			
- prezentuje swoją opinię na temat podtrzymywania tradycji rodzinnych		+			
- dociera do rodzinnych źródeł, które pozwalają mu sporządzić drzewo genealogiczne				+	
- przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny				+	
- znajduje w Internecie strony, które zawierają informacje pomocne przy tworzeniu drzewa genealogicznego					+
- tłumaczy znaczenie terminów: ojczyzna, mała ojczyzna, naród, patriotyzm, patriotyzm lokalny, herb		+			
- omawia sposoby okazywania patriotyzmu w czasie wojny i w czasie pokoju			+		
- zna sposoby zdobywania wiedzy o historii małej ojczyzny			+		
- wskazuje największe atuty swojej małej ojczyzny			+		
- tłumaczy pochodzenie nazwy Polska	+				
- wyjaśnia, co świadczy o tym, że Polacy należą do jednego narodu			+		
- rozumie znaczenie terminów: państwo, Rzeczpospolita Polska, mniejszość narodowa, Polonia		+			
- podaje przykłady dzieł architektury i sztuki, które należą do polskiego dziedzictwa narodowego			+		
- objaśnia, dlaczego wybrane dzieła są ważną częścią naszej kultury narodowej				+	
- zna daty najważniejszych polskich świąt państwowych	+				
- zna polskie symbole narodowe	+				
- recytuje tekst „ Mazurka Dąbrowskiego”	+				
- wie, w jakich okolicznościach powstał tekst polskiego hymnu oraz zna symbolikę barw narodowych		+			
- rozumie, dlaczego powinno się okazywać szacunek symbolom narodowym				+	
- wymienia główne regiony Polski i odnajduje je na mapie	+				
- opisuje główne regiony Polski		+			
- wie, gdzie znajdują się największe skupiska Polaków na świecie			+		
- wskazuje główne skupiska Polonii na mapie świata		+			
- rozumie znaczenie terminów: chronologia, era, rok, wiek, tysiąclecie, epoka historyczna, okres przed naszą erą i naszej ery	+				
- wyjaśnia, dlaczego mierzenie czasu jest ważne w pracy historyka		+			
- tłumaczy zasadę tworzenia osi czasu i sposób umieszczania na niej dat		+			
- umie narysować linię chronologiczną i zaznaczyć na niej daty	+				
- porządkuje daty na osi czasu		+			
- posługuje się cyframi rzymskimi i arabskimi w celu oznaczania jednostek czasu		+			
- wymienia epoki historyczne oraz podaje ich daty graniczne		+			
- krótko charakteryzuje poszczególne epoki historyczne				+	
- dostrzega umowność rachuby czasu w kontekście przykładów z różnych kręgów kulturowych				+	
- oblicza upływ czasu między poszczególnymi wydarzeniami	+				

- ustala wiek, w którym miało miejsce dane wydarzenie	+				
- określa datę wydarzenia używając określeń I połowa lub II połowa danego wieku			+		
- zapisuje cyframi rzymskimi cyfry arabskie i na odwrot	+				
- wyjaśnia znaczenie terminów: mapa, plan, legenda mapy	+				
- wie, czym zajmuje się kartografia				+	
- wymienia elementy, z jakich składa się mapa historyczna		+			
- tłumaczy, czym są legenda i skala mapy			+		
- odczytuje podstawowe informacje z mapy		+			
- porównuje mapy historyczną i geograficzną			+		
- odróżnia mapę od planu			+		
II . Od Piastów do Jagiellonów	K	P	R	D	W
- wyjaśnia pojęcia: plemię, dynastia, Piastowie, Słowianie	+				
- przedstawia legendy o początkach państwa polskiego		+			
- opowiada o powstaniu i początkach państwa polskiego			+		
- omawia okoliczności ślubu Mieszka I z Dobrawą			+		
- zna datę chrztu Polski i zjazdu gnieźnieńskiego i umieszcza je na osi czasu	+				
- omawia przyczyny i skutki przyjęcia chrztu przez Mieszka I			+		
- wskazuje na mapie Gniezno i obszar państwa Mieszka I	+				
- wyjaśnia znaczenie terminów: relikwie, arcybiskupstwo, koronacja				+	
- omawia następstwa misji i męczeńskiej śmierci biskupa Wojciecha				+	
- wymienia przyczyny i skutki zjazdu w Gnieźnie			+		
- prezentuje postać św. Wojciecha					+
- wskazuje na mapie granice państwa za panowania Bolesława Chrobrego	+				
- rozumie znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego w dziejach państwa polskiego	+				
- przekazuje relację o zjeździe gnieźnieńskim na podstawie fragmentów kroniki Galla Anonima				+	
- umieszcza na osi czasu daty koronacji Kazimierza Wielkiego i założenia Akademii Krakowskiej	+				
- wyjaśnia sens powiedzenia: Kazimierz Wielki zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną		+			
- opowiada o uczcie u Wierzyńka				+	
- ocenia, czy słusznie królowi Kazimierzowi nadano przydomek Wielki			+		
- ocenia politykę wewnętrzną i zagraniczną Kazimierza Wielkiego				+	
- zna przyczyny i skutki założenia Akademii Krakowskiej			+		
- wyjaśnia znaczenie terminu unia, uniwersytet, żacy, bakałarz			+		
- zna datę unii w Krewie i bitwy pod Grunwaldem	+				
- wie kto i dlaczego sprowadził Krzyżaków do Polski				+	
- tłumaczy w jakich okolicznościach doszło do ślubu królowej Jadwigi z księciem Jagiełłą		+			
- podaje przyczyny i skutki zawarcia unii w Krewie			+		
- wymienia zasługi królowej Jadwigi dla kultury polskiej	+				
- wskazuje na mapie Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie	+				
- rozumie znaczenie pojęć: rycerz, herb, zamek, kodeks rycerski		+			
- wymienia cechy idealnego rycerza	+				
- zna postać najsyńniejszego rycerza polskiego Zawiszy Czarnego	+				
- wie, skąd wzięło się powiedzenie: polegać na kimś jak na Zawiszy i co ono oznacza			+		
- omawia przebieg bitwy pod Grunwaldem			+		
- ocenia znaczenie zwycięstwa grunwaldzkiego				+	
- opowiada o życiu Mikołaja Kopernika		+			
- wymienia dziedziny naukowe, którymi zajmował się Mikołaj Kopernik	+				
- tłumaczy teorię Mikołaja Kopernika w kontekście powiedzenia: wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię		+			
- umieszcza na osi czasu rok publikacji dzieła Kopernika „ O obrotach sfer niebieskich”	+				
III . Wojny i upadek Rzeczypospolitej	K	P	R	D	W
- rozumie znaczenie pojęć: szlachta, kanclerz, hetman		+			
- opowiada o karierze politycznej i wojskowej Jana Zamoyskiego			+		
- wymienia zasługi Jana Zamoyskiego dla kultury polskiej		+			
- rozumie znaczenie pojęć: potop szwedzki, odsiecz, husaria		+			
- wie, dlaczego Stefana Czarnieckiego i Jana III Sobieskiego uznaje się za bohaterów narodowych			+		
- podaje najważniejsze przyczyny i skutki wojen polsko-szwedzkich i polsko-tureckich w XVII wieku			+		

- wyjaśnia, na czym polegała wojna podjazdowa	+				
- pokazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII wieku	+				
- ocenia, jaką rolę odegrali ks. Augustyn Kordecki i hetman Stefan Czarniecki podczas potopu				+	
- wyjaśnia, jakie było znaczenie obrony klasztoru na Jasnej Górze		+			
- opowiada o wyprawie wiedeńskiej Jana III Sobieskiego i wymienia skutki zwycięstwa			+		
- opisuje uzbrojenie husarza na podstawie ilustracji				+	
- omawia skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w XVII stuleciu				+	
- omawia sytuację Polski przed wybuchem powstania kościuszkowskiego			+		
- podaje datę wybuchu powstania kościuszkowskiego			+		
- opowiada o wydarzeniach, które rozegrały się podczas powstania kościuszkowskiego, używając wyrażeń: naczelnik powstania, przysięga Kościuszki, kosynierzy		+			
- ocenia dokonania Tadeusza Kościuszki				+	
- ocenia skutki klęski powstania kościuszkowskiego			+		
- omawia sytuację Polaków po upadku Rzeczypospolitej			+		
- zna pojęcia: emigracja, Legiony Polskie		+			
- rozumie, w jakim celu powstały Legiony Polskie we Włoszech			+		
- zna postacie Jana Henryka Dąbrowskiego oraz Józefa Wybickiego	+				
- zna okoliczności powstania polskiego hymnu			+		
- wymienia wydarzenia z historii Polski, do których nawiązuje tekst Mazurka Dąbrowskiego		+			
- wskazuje postacie historyczne wymienione w tekście polskiego hymnu		+			
- rozumie, dlaczego należy zachować szczególną powagę podczas odgrywania polskiego hymnu	+				
- porównuje tekst Pieśni Legionów Polskich we Włoszech ze słowami Mazurka Dąbrowskiego i omawia zmiany, jakie zaszły w tekście polskiego hymnu					+
- rozumie znaczenie pojęć: branka, zabór rosyjski, wojna partyzancka, dyktator, zesłanie		+			
- omawia przyczyny i skutki powstania styczniowego			+		
- zna datę wybuchu powstania styczniowego			+		
- wie, kim był Romuald Traugutt	+				
- opowiada o funkcjonowaniu państwa podziemnego podczas powstania styczniowego				+	
- wymienia dokonania Marii Skłodowskiej-Curie		+			
- opowiada o życiu i osiągnięciach Marii Skłodowskiej-Curie				+	
- wymienia pozostałych polskich noblistów					+
IV . Ku współczesnej Polsce	K	P	R	D	W
- prezentuje postać Józefa Piłsudskiego	+				
- omawia zasługi Józefa Piłsudskiego dla odzyskania niepodległości		+			
- wskazuje, które wydarzenie z historii Polski upamiętnia się podczas Narodowego Święta Niepodległości	+				
- rozumie znaczenie pojęć: Legiony Polskie, Naczelnik Państwa, II Rzeczpospolita		+			
- zna datę odzyskania przez Polskę niepodległości	+				
- wymienia przyczyny i skutki odzyskania przez Polskę niepodległości			+		
- omawia wydarzenia związane z kształtowaniem się granic państwa polskiego				+	
- zna pojęcia: bitwa warszawska, powstania śląskie, orłęta lwowskie				+	
- ocenia znaczenie zwycięstwa w wojnie polsko-bolszewickiej dla odrodzonej Polski				+	
- wymienia przyczyny i skutki budowy portu w Gdyni			+		
- wyjaśnia, jakie były zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego dla rozwoju polskiej gospodarki		+			
- tłumaczy, jakie znaczenie dla II Rzeczypospolitej miały budowa portu w Gdyni i utworzenie COP-u			+		
- podaje datę wybuchu II wojny światowej	+				
- wymienia kraje, które okupowały Polskę w czasie II wojny światowej	+				
- zna i rozumie pojęcia: okupacja, Armia Krajowa, Szare Szeregi		+			
- opisuje sytuację Polaków pod okupacją		+			
- wie, kim byli i jakie mieli zasługi Zośka, Alek i Rudy	+				
- wyjaśnia, dlaczego Zośka, Alek i Rudy mogą być wzorami dla młodzieży			+		
- wyjaśnia, dlaczego po zakończeniu II wojny światowej część polskich żołnierzy nadal prowadziła walkę			+		
- rozumie znaczenie terminów: obóz koncentracyjny, komunizm, Urząd Bezpieczeństwa		+			
- wyjaśnia pojęcie żołnierze niezłomni	+				
- zna postacie Witolda Pileckiego i Danuty Siedzikówny	+				
- opowiada losy Witolda Pileckiego i Danuty Siedzikówny				+	

- wie, kiedy przypada Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych					+
- wie, gdzie i w jaki sposób w Krakowie upamiętniono postacie Witolda Pileckiego i Danuty Siedzikówny					+
- zna najważniejsze fakty z życia Karola Wojtyły			+		
- podaje datę wyboru kardynała Karola Wojtyły na papieża				+	
- wyjaśnia, dlaczego o Janie Pawle II mówi się papież-pielgrzym	+				
- rozumie pojęcia: konklawe, pontyfikat			+		
- rozumie, jaką rolę w czasach komunizmu odgrywał Kościół			+		
- opisuje warunki życia w Polsce w czasach rządów komunistów		+			
- rozumie pojęcia: strajk, związek zawodowy, stan wojenny, Okrągły Stół			+		
- podaje przyczyny i skutki powstania „Solidarności”			+		
- zna postaci: Anna Walentynowicz, Lech Wałęsa, ks. Jerzy Popiełuszko		+			
- wymienia skutki wprowadzenia stanu wojennego w Polsce				+	
- wyjaśnia znaczenie obrad Okrągłego Stołu				+	

Poziom	Ocena
K	dopuszczająca
K + P	dostateczna
K + P + R	dobra
K + P + R + D	bardzo dobra
K + P + R + D + W	celująca

poziom K – konieczny

poziom P – podstawowy

poziom R – rozszerzający

poziom D – dopełniający

poziom W – wykraczający

Opracowała

Dorota Gumula